

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előzetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A Luther-ünnephez.

A protestánsok által Németországban rendezett Luther-ünnep alkalmából nagyrebecsült kezekből két kitűnő cikket vettünk, melyek napnál fényesebb világításba helyezik ezt a nagy garral inszenizált ünnepélyt, mely tulajdonképpen nem is volt más, mint a XVI. század mozgalmas időire emlékeztető katolikusellenes tüntetés. — S valjon megérdemli-e Luther, mint vallásújító a nagy német nemzetnek iránta oly tüntetőleg kifejezett eme «kegyeletos» homágiáját? Ez a higgadtan gondolkodó józan ész előtt önkényt fölmerülő kérdés, melyre ime a kimerítő és megczáfolhatlan adatokkal támogatott válasz:

A valódi reformatio és Luther.

(Nyílt szózat a protestánsokhoz két cikkben.)

I.

November 10 dike vala azon nap, melyen a protestánsok Luther Márton születésének négy százados évfordulóját megünnepelték. Nem hisszük, hogy e nap ünnepélyét az öntudatos felfogás vezérelte mindenütt. Azért jónak láttuk e sorokban kimutatni, mi az, amit a protestánsok Luther tanában annyira becsülnek, hogy szerzőjének születése évfordulóját oly fénylő ünnepelik. Protestánsokhoz szólok; azért oly ténnyel lépek, melyet ők alapul elfogadnak: Luther és a protestánsok irataira alapítom jelen nyílt szózatomat. És pedig első cikkemben közlöm kutatásom eredményét a Luther által létesített reformatio lényegéről és hatásáról; második cikkemben pedig magát a reformatort ismertetem az ő és protestáns párhivei műveiből. Megjegyzem azonban itt, hogy a cikk terjedelmes voltánál fogva e helyen nem közöltem a nagyszámú eredeti forrásokat, melyekből merítettem; azonban, ha bárki is némi kételyt támasztana a két cikkben foglalt állítások egyikének vagy másikának hitelessége iránt, az illetőnek a t. szerkesztőség közvetítésével szívesen jellelölöm meg az illető forrást.

I. cikk. A valódi reformatio.

A valódi reformatiónak első kelléke, hogy javít és nem rombol, épít az alapon, de magán az alapon nem változtat, egyesít és nem bont, megőrzi amit örökölt és nem szórja szét. Ily reformatot idézett elő a kath. egyházban a századok folyamán a sok közt egy Nagy Gergely, aki látván úgy az egyháziakban, mint a rájuk bízott hívőkben a fegyelemnek itt-ott lazulását, minden erélylye oda hatott, hogy az a hit- és erkölcsstan alapjain, melyeket érintetlenül hagyott, javíttassék, ez alapokon építé föl a népekben az igazi vallásosság és erkölcsiség épületét; ez alapon egyesíté a műveletlen népeket a keresztény civilizatio egységében; megőrzé Krisztus fonséges tanait a maguk eredetiségében, amint azokat az apostolok útján örökölte.

Mit tett Luther reformatioja? Nem az embereket akarta reformálni, akik az alapról, mely maga Krisztus^t eltértek, hanem magát az alapot bontotta szét, új tan^t hozván be, mely elűt Krisztus tanától, a megigazulás, akarat szabadság stb. tanainak a Krisztus egyházával nyílt ellentétben álló magyarázatával, nem egyesíté a népeket a hit- és vallásban, hanem a szabad kutatás elvének érvényesítése által anyai elemre bontotta szét azokat, ahány egyedből állanak; a Krisztustól nyert örökséget ennek folytán, a catholicismus hit- és erkölcsstanát, szétszórta.

A valódi reformatiónak egy második kelléke, mely az elsőből természetüleg foly, hogy érvényt szerez a természetjogokban, melyekkel Isten az egyedeket felruházta és mely természetjogoknak a kereszténység csak szentesítését képezi. Ilyenek első sorban a népek és egyének szabadság joga. A katholika egyház mindenkoron védelmére kelt annak az abszolutizmussal szemben; és a valódi reformatorok fonséges feladata volt e szabadságot a hatalmaktól kieszközölni. Így a fönnebb említett Gergely birt annyit erélylyel, hogy a spanyol királynak e szavakat írja: „Ne hidd, hogy mindent szabad tenned, aminek megtevésére hatalommal bírsz“, és a frank királynak tudtára adja, hogy sohasem fog Istennek tetszeni, ha hárt nem szab önkényének.

És mit tesz a 16. századbeli reformator? Felhívja a világi hatóságokat, hogy „nyomják el és terhekkel igaz-zák le, az embereket.“ A valódi reformatió tiszteli a tulajdonjogot. És Luther? Azt kívánja, hogy „a zsinagógá-kat és zsidók iskoláit az utolsó falig leégessék, ami pedig nem ég, azt másként tegyék a földdel egyenlővé? felhívja a fejedelmeket és városi hatóságokat, hogy „vegyétek el az egyház vagyonát“. Így működött közre a dán királynál is, hogy az a püspökök vagyonát elvegye. A branden-burgi hercegség is így keletkezett egyházi vagyonból.

A valódi reformatió egyik fővonása biztosítani azt, ami a földön legbecesebb, az életet. És Luther? Azt kívánja, hogy a fellázadt parasztokat, „mint veszett ebeket agyon kell ütni. „Oh Úr Isten — így ír ő — mennyire ideje annak, hogy azok megfojtassanak. Azért fojtogasson, gyilkoljon, aki csak teheti, nyilvánosan és titokban“. „Én Luther Márton, én öltem meg minden parasztot, mert én parancsoltam meg azok megöletését.“

A valódi reformatió tiszteletben tartja és megóvni kívánja a családi kötelék szentségét. És Luther? Azt mondja, hogy „a házasság politikai dolog.“ „A kettős házasságot nem tartja megtilthatónak.“

A valódi reformatió harmadik kelléke az erkölcsi és társadalmi rend tiszteletben tartása. És Luther? Azt mondja, hogy „nem árt a kereszténynek, akár teljesíti a törvényt, akár nem“. „A vasárnap megünneplése csak külsőleges, lényegtelen intézmény. Aki nem akarja azt megtartani, dolgozzék“. Luther felhívja a papokat, szerzetese ket az engedelmesség megtagadására, a fejedelmeket a császártól való függetlenítésre indítja.

A valódi reformatió művelőleg, nemesítőleg hat. És pedig a) a valódi felvilágosodást terjeszti. És Luther? A civilizáció első feltételét, a kereszténység elfogadását is szükségtelenné tartja. „Aki — ugymond — nem akar megkeresztelkedni, az hagyja abba.“ „Az értelem vadállat, melyet meg kell fojtani a hit által, számár, melynek otthon kell maradnia, vak veszett bolond, melynek be kell fogni száját, és pisszennie sem szabad, ha mindjárt azt kiáltanék le felülről, hogy kettő és öt az nyolcz. b) a bűnt ostorozza; és Luther? „Nem lát a bűnben semmit, ami Istentől eiválasztana.“ „A törvényre ne hallgass. A törvény azt mondja neked, hogy ne vétkezzél, de Krisztus azt mondja, hogy fel vagy mentve bűneidtől.“ Megengedi továbbá néhány collegiátusnak, hogy bűnös életet éljenek szabad személyekkel. „Aki — ugymond — az ördög által zaklattatik, az gondoljon egy szép leányra, vagy a torkoságra vagy egyébre, vagy adja át magát a harag indulatának.“ c) az erények virágát plantálja a szívekbe. És Luther? Bóra Katalin azon kérdésére „Doktor ur, hogy van az, hogy mi a pápaság alatt oly hévvel és szorgalommal imádkoztunk, most pedig oly hideg imánk és oly ritkan imádkozunk?“ így felel: „Az ördög szolgál szorgalmasak az istenitiszletben.“ A jó-cselekedeteket bűnnek nevezi.

A valódi reformatió játékonny következmények szü-lője. És nézzük Luther tanának következményeit. Ő maga így ír: „A mi evangélikusaink hétszer rosszabbak, mint

előbb voltak, mert miután megtanulták az evangéliumot, lopnak, csalnak, hazudnak, falnak, iszákoskodnak és mindennemű bűnt elkövetnek.“ Wittenbergát a protes-tantismus szülőföldét Sodomának nevezi. Melanchthon így ír, miután kifejezte aggodalmát a protestantismus követ-kezményei iránt: „oh mily nyomorult a mi egyházunk képe; azt nyomor és botrány fűdi“. Specker így ír: „Hányan fognak az ítélet előtt állani, akik egy forintot sem mutathatnak fel, amit a szegényeknek adtak volna.?! Ellenben hallanunk kell majd nagy összegekről, sőt egész tonnákról, melyeket ezektől elraboltak, vakmerően eljät-zottak.“ Erasmus, Luthernek barátja pedig így ír: „Ro-zszabbul soha sem ment a dolog a világon: semmi szeretet, semmi hit a földön.“

A valódi reformatió hatása megnyugvás és a boldogság érzetével tölti el annak megalkotóját. A ki a kath. egyház történetét olvassa, épülni fog azon tulvilági boldogságon, melylyel legnagyobb reformatoraink a végfel-oszlás óráját várták. Mondhatni élők utolsó napjaiban egy tulvilági öröm képét tükröztették vissza. Az emberi természetben rejlik, hogy a köznek javára hozott áldozat-ok tudata már magában nagy jutalom. Nézzük most Luther és követői állapotát! Luther így panaszkodik: „Az ördög gyakran jó hozzám és szememre veti, hogy sok rossz és botrány származt tudomból. És valóban, aggodalommal tölt el, annyira hat rám vitájával, hogy a félelem verejtéke ömlik el rajtam.“ „Sokan azt gondolják — így ír továbbá — hogy rózsákon lépelek, midőn neha vidámnak mutatom magamat; de Isten tudja, mi-ként vagyok életemmel“. „Örvendezetek — laetamini — így írok és prédikálok; de magam sem ismerem e met-terséget, midőn kiséretlen.“ „Épen nem bír magával az ember, midőn szomorú és egyedül áll, ha mindjárt jól is el van látva írása-ídezetekkel.“ „Inkább a sertésekhez megyek, mintsem egyedül legyek.“ „Roppant nagy szomorúságomban, ha az emberek társaságát felkerestem, gyak-ran a legesakélyebb szolgáló is megvigasztalt.“ „Néha oly hideg és kedvetlen vagyok, hogy nem tudok imádkozni; akkor magam elé állítom a pápának hálátlanságát és is-tentelenségét, haragra és gyűlöletre lángolok és így imádkozom: Oh uram, megszenteltesdék a te neved stb.“ „Nem tudok imádkozni, káromkodnom kell e mellett, mert azt is kell mondanom: átkozott, kárhozott, gyalázatos a pápisták neve! Valóban így imádkozom mindenuap szájjal és szívvvel, szakadatlanul.“ — Bullinger így jellemzi Luthert: „Iratat nem egyéb, mint tombolás és szitkozódás legnagyobb részt.“ Egyik iratában felhív mindenkit, aki csak mozogni képes. Róma ellen oly hangon, melyet Döllinger a részegítő italok, vagy a tébolyodásig fokozott düh kifolyásának nevez. Egy más helyen annyira panasz-kodik az ördög ellen, aki őt háborgatja, hogy sokszor „azt sem tudja: létezik-e Isten?“ Melanchton panaszkodik egy levelében, hogy Luther mellől meg kell szöknie, efféle kísértetek zaklatják. Dietrichnek pedig így ír; „Te tudod, mily nagy volt zsarnoksága már a te idődben, most Luther sokkal rosszabb.“ — Gyanakvása egész a babonáig terjedt. Egy faluhoz érven, hideg szelet érez.

És azt gondolja, hogy ezt a zsidók küldötték reá. Ily lelkiismereti állapot gyötörte tanítványait és utódait is.

Ez tehát a Luther által létesített reformatió lényege.

II.

Korszakot alkotó események főszereplőinek egyénisége fontos tényező az események alakulásában. Azért midőn a protestantizmust bemutatjuk, jellemeznünk kell, egyszersmind magát a „reformatort” saját nyilatkozataiból. Luther egyéni jellege még világosabb feleletet fog adni azon kérdésre, amit az első cikkben megfejtünk.

Vizsgáljuk mindenekelőtt azon kérdést: miként igazolja Luther az ő reformatori missióját. Ez első és jogos kérdés, melyet az emberiség hozzá intézhetett. A reformator csak törvényes uton, vagy isteni küldetésül fogva nyerheti missióját. Luther e kérdést így oldja meg: Baismeri ő maga is, hogy a reformátornak Istentől kell nyernie, sőt ezt csodákkal megerősítenie, de míg egyrészt egy csodát sem mutat fel, másrészt hivatásáról így ír: „Ki hívott téged hirdetni az evangéliumot? Szívem reszketett bennem s e kérdést intézte hozzám: Csak te volnál egyedül okos, és a többi mind tévedett? és oly sokáig tévedett? Hátha te tévedtél és annyi sokat tévedésbe vezetél? akik örökre el fognak kárhozni?!“

Luther állítása az ő egyéni meggyőződésének ítélszéke előtt. A protestánsok a kath. egyházban történt „visszaélések” közt első helyen említik mesterök után a bucsukkal való visszaélést. Meggyőződött-e Luther e visszaélések valóságáról? E kérdésre így felel: „Amily igaz, hogy engem Jézus Kristus megválasztott, oly igaz, hogy nem tudtam mi a bucsu.“ Ő magát az egyház tekintélye fölé helyezte, midőn kijelentette, hogy az ő evangéliuma az emberek, conciliumok, fölött áll, sőt azt az angyalok fölé helyezte. E tanáról egy helyen azonban így ír: „Alig tudtam az utolsó argumentumot nagy aggodás közt legyőzni.“ Azon tanáról pedig, hogy „egedül a hit üdvözít“ így nyilatkozik: „Csodálkozom azon, hogy én magam nem értem ezen tant és az én tanítványaim azzal dicsekednek, hogy tühegyre megértették,“ és „Én 25 éven át prédikáltam és még sem értem e helyet: iustus ex fide vivit.“ Midőn Antonius Musa, Rochlitzban lelkész arról panaszkodott L. előtt, hogy nem érti, amit másoknak prédikál, ily vigaszt nyert tőle: „Hála Istennek, hogy más is így van a dologgal, azt gondoltam, hogy csak magam vagyok.“

Ha továbbá e tan egyes tételait az egyetemes gondolkodási törvények ítélszéke elé visszük, melyek következeteseket követelnek, úgy Luther e téren is következetes magához. Így: Luther a szabad kutatás elvét hirdeti, de megtámadja Schenket egyik tanítványát, mert ez nem tudja Luther tanát a lelkiismerettel megegyeztetni, úgy tett Melanchthonnal is, akit pedig más helyen a püspökök, pápák fölé helyez. A juhokra bizza megítélni vajjon a tanítókat Krisztus tanát hirdetik-e, máskor pedig így szól: „Minket — Luthert — illet meg az Isten szavát megítélni,“ továbbá kiállhatlan vakmerőségnek mondja,

hogy az emberek az egyház tekintélye ellen feltámadnak. Egyszer azt mondja, hogy a bibliát „egy 3 éves gyermek is megmagyarázhatja“ oly könnyű és világos az, máskor pedig: „Senki se gondolja, hogy az írást megizelte (konyit hozzá) nagy és csodás dolog az Isten szavát megérteni.“ Egyszer Kristus jelenlétét az Oltári szentségben a sz. atyák könyveiből bizonyítja, akiket „kedves sz. atyáknak“ nevez. Máskor pedig azt mondja, hogy ők úgy elrontják Isten szavát, mint elrontja a tejet az, aki szenes zsákon átszűrte azt. A fejedelmeknek, akik protestánsok, rendelkezési jogot ad az egyház ügyeibe, a császártól, — aki katolikus — megtagadja azt. Maurerbrecher azt mondja róla, hogy e dogmája a helyzettel változik. De elég ennyi.

Nézük az eszközöket és utakat, melyeket céljaira használ. A valódi reformator egyik kelleke az alázat, így nyilatkozik benne: „Ismeretes vagyok az égben, földön és pokolban. Tekintélyiyei birok. Nem elég e határozott akaratom hitelességére kezem vonása?! midőn azt mondhatni: ezt dr. Luther Márton írja, Isten notáriusa!“

„Egem a pápa számának nem tekinthet, én tudósbb vagyok mint ő, és minden számára.“ Chrysostomus szerinte eredmény nélkül tanított, Ambrus könyvei „ostobák“. „Sem Tamás, sem összes tanítványai nem értettek egyetlen egy fejezetet Aristotelesből, sőt kész vagyok megesküdni, hogy egyikük sem ért egyetlen egy fejezetet sem a bibliából. Melanchton, a kiről bevallja — hogy bünyös — a Jeromosok, Hiláriusok, Makariuskok ezrei fölött áll, akik nem méltók arra, hogy Fülöpnek szaruszóját megoldják. „Elöttem semmit sem tudtak, sem azt, mi legyen az evangélium, sem azt, mi Kristus, mi a kereszténység, mi a gyónás, mi a szentség, mi a hit, mi a lélek, mi a test, mi a tiz parancsolat, mi az ur imádsága, mi a házasság élet stb.“ „Én többet reformáltam, mint ők talán öt conciliummal reformáltak volna.“ „Nem türi, hogy ahogy akár az angyalok is ítéletet mondanak tana fölött.“ De elég a sokból.

Az igazi reformator egy másik eszköze az egyenes ut, az őszinteség és igazság érzet. Luther e téren így jellemzi magát: Midőn Rómába idéztetik, felkéri Szász Frigyeset, hogy utána menjen neki a Rómába utazást, és biztosság okáért tegye a datumot aug. 23-iki időre. Cajetán bibornok előtt késznek nyilatkozik alávetni magát a pápának, de éjjel megszököik, s azt írja ugyanazon időben barátainak: „Inkább megsemmisülök, mintsem visszavonjam azt, amit oly kitünően írtam.“ Militz pápai küldött előtt is így nyilatkozik, hogy kész visszavonni tanát, ha egy püspökből álló bizottság kívánná, ugyanazon időben pedig így ír: „A visszavonásból semmi sem lesz.“ X. Leo pápának ezeket írja. „Legszentebb atyám! Lábaid elé borulok . . . éleszsz . . . ölj meg . . . hívj vissza az életre . . . a te szavadat Krisztus szava gyanánt ismerem el.“

És ugyanazon hónapban így ír Jodocusnak: „Törekvésem kiirtani az egész eddigi theológiát, philosophiát, decretumokat, kanonokat, stb.“ A szentírás fordítását meghamisította, a Róm. 3. 18. idézetében, melyben a hit üdvözítő erejéről van szó, de egészen más jelentményben, mint Luther magyarázza, betoldotta az „egyedül“ szöcs-

kát és két helyen (Róm. 5. 15.—3. 20.) a „csak“ szócskát és kérdőre vonatván ezért, így felel: „Ha egy pópista sok dolgot csinál abból (t. i. e hamisításból) úgy mondjátok neki: dr. Luther Márton úgy akarja: a pópista és a számár egyek, sic volo, sic iubeo.“ Nála a czél szentesíti az eszközoeket. Midőn Melander Fülöp három nejú prédicator, Fülöp bigamiájára áldását adta, a dolog Luther akarata ellenére, a ki a kettős házasságra csak úgy adott engedélyt hogy az esküvő titokban tartassék meg, napfényre jött és Luther, abbeli félelmében, hogy a durva parasztkok is követni fogják e példát, e kérdést veti fel egy bizalmas tanácskozmányban: „Mi történék, ha valaki egy jó erős hazugságot követne el?“ Butzer kijelenti, hogy a czél (a prot. egyház java) szentesíti az eszközoeket. Krisztus is részedte — ugymond — ellenségeit.

A valódi reformátor az igazság érzetében megtartja azon méltóság teljes nyugodt hangot, mely missiójának magasztosságához illik. Luther modoráról már némileg megemlékeztem, álljon még itt egy két kitétel. A pápa kiközösítő bullájára így felelt: „Én mondom, dr. Luther Márton, a mi urunk Jézus Krisztusnak méltatlan evangelistája, hogy ezen tant hadják helyben a római császár, a török császár a tatár császár, a perzsák császára, a pápa, minden cardinális, stb. stb. az egész világ minden ördögével és a pokoli tűz szálljon fejükre.“ Majd ismét kívánja, hogy a püspökök, cardinálisok megölessenek, nyelvök kitépessék és hátul nyakukra köttessék.

Luther magánéletét is leírja műveiben. Alljon itt néhány idézett. Asztalbeszédei sok vonást tüntetnek fel. In vino veritas. E beszédek oly természetiek, hogy azokat részletesebben nem reproducálhatjuk. „A hit, azt is eszközözi — ugymond, — hogy a sz. nem bűdös.“ Az iszákosságot nem egyszer magasztalja, a torkosság rá nézve szükséges, hogy kövér doctort adjon — ugymond — a férgeknek, ő ellenkezőjét teszi annak, a mit az ördög parancsol, az ördög azt parancsolja, hogy tartóztassa meg magát, ő pedig azért is iszik, . . a Jézus Krisztus nevében. Ezzel indokolja, hogy erősebb borivásnak adja át magát, tivornyákban. „Ő jókedvű asztaltárs, a ki ha egy korsó sör van előtte, egy hordót kíván“ stb.

Erkölcsi tisztaság nála nem található. Aki, mint már többször jeleztük, tulteszi magát minden törvényen, aki magát a tizparancsolatot is mellőzni kívánja és friss büntjönök talál, az ha következetes — pedig van valami természetes következetességi viszony az „abundantia cordis“ és „os“ között — ugyis tesz, a mint beszél. Egyébiránt tény, hogy a szökött apácákat házába fogadta. És így dicsékszik: „Van három feleségem, az egyik balkaromon,“ egy másik alkalommal: „Agyasomnak haja közé vagyok fonva.“ De elég ezekből. — Fajtalan életét párthivei is elítélik.

A Lutherről mondottak vagy igazak, vagy nem, ha nem igazak, úgy cáfoljanak meg, ha igazak, akkor hagyják el e tannak híveit, a kihez e sorok eljutnak, hagyják el azon tant, mely csak szégyent hozhat követőire Isten és a józan ész előtt.

Még egy szavam van. Luthert a németek hazafiasság-

ból is ünneplik, mint hazafit. Szolgáljanak Luther hazafiságának illusztrációjául a következő idézetek;

„Germanus habet gestum gladiatorum, incessum gallicum, vultum effrenem, vocem balbam, mores feroces, habitum dissolutum . . . Ergo exteros, agrestes, inhospitales . . . intolerabiles.“

„A mi német népknek vad nép; félig ember félig ördög. Jól ismerem én az én kedves németemet: a disznókat.“

Dr. Germanus Konstantin.

TARCSA.

Több kép egy keretben.

Beszély.

II.

A Lorándyak.

Alig hat hónapja, hogy a fővárosi körök egyik tekintélye gróf Lorándy György hönseretett hitvesének látogatására ment, ki már két évvel azelőtt — meghalt.

Terjedelmes birtoka s annak összes jövedelme egyetlen fiára, gr. Lorándy Olivérre szállott.

Hat hónap! Mily rövid idő nekünk, de gr. Lorándy Olivérnek egy örökkévalóság volt.

A fővárosi salonok már megnyitak az arisztokratia előtt, s a „kék“ verü ifjuság zajongó örömmel tölté azokban az „unalmas“ téli estéket.

Ez időben azonban e körök egy nehezen fejthető talánynya változtak. — Mindenütt egy tárgyról susogtak; a türelmetlenséget tovább visszafojtani nem tudó hölgyvilág ajkairól pedig tisztábban hangzott a kérdés: „Hol van Lorándy?“ ki kedvelt alakja volt a fővárosi salonoknak.

Hat hónap! Borzasztó idő Lorándynak.

Atyja meghalt; — óh mily szerencse egy arisztokratának, de különösen Lorándy Olivérnek. A kéz szabad, a fék tetszés szerint megereszte.

„Hol van Lorándy?“

Egy bünbarlangban, a társadalmi fekélyek büzhödt kórházában; elmerülve a rothadt iszapban, s meglepve a külbömbnél külbömbféle ezerlábu férgek sokaságától melyek undok vetélkedéssel nyujtják feléje polyp karjait, s szívják ki életerejét. Szemétdombon van, hol a legfinomabb ételek s tárgyaknak épügy mint a legközönségesebb s hitványabbaknak hulladékai, söpredékei vannak összehalmozva. Vesztőhelyen van, hol az elegans ruhába öltözött hóhér saját társának nyakába selyem hurkot vet, mely becsületét, rangját, tekintélyét, pénzét, sőt nem ritkán phisikai életét is ördögi mosoly között oltja ki.

„Hol van Lorándy?“

— — — — A kártyaasztalnál.

Atyja halála után alig két hétre játékdübe már uralta — s tönkre tette őt.

Egyik birtok a másik után lón eljátszva; s ha már mindenéből kifosztá őt a rablóbanda, — felmondott hitelének is.

Mit tegyen? Egy mód volt még hátra.

Megtette. —

Egy napon gróf Lorándy Olivér izgatottan járt alá-
s fel szobájában. — Az alig 33 éves fiatal gróf egy korán átélt hosszú élet nyomait viselé. Szétduzt vonásai, beesett szemei lelke ziláltságáról tanuskodtak, — s a magas fejhordozása daczára egész lényén előmlő fesztelenség hirdeté, hogy grófi czimerének teljes öntudatában van; a mit a köznép *büszkeségnek* szokott nevezni.

Meg-meg állt olykor a szobaközepén, s hogy meghazudtolja a körülötte uralgó mély csöndet, mutató ujját ajkaira téve, figyelmesen hallgatózott. De hasztalan.

Lázás ingerültséggel rohant az ablakhoz; hevesen félre rántá annak nehéz damaszt függőnyeit s kitekinté azon, — egy nemével azon vad pillantásoknak, melyek azonnal felfalni készek martalékul esett áldozatukat.

— S még nem jó!!! kiáltá vad haraggal.

Hirtelen kihuzta zsebóráját, s rápillantván — elkomorult. Egy titkos balsejtelem rázkódtatá meg idegeit. — Öszehuzta sűrű szemöldeit s sötét gondolatokkal tépelődött agyában. Földhöz szegzett sötét szemei névtelen fájdalomról beszéltek, melyben a boszu tüze lobogott. Kezeit összekulcsolva állott meg a szoba közepén; a legsboldogítóbb reménnyel a legsötétebb kétségbeesés karöltve.

E kétségbeejtő tépelődés között léptek zaja üté meg fülét. Kopogtattak. Károly, a komornyik lépett be kifáradtan, egy irat-csomót tartva kezében.

Lorándy gróf nem rohant oda, hogy kikapja kezéből a türelmetlenül várt tárgyat. Nem! Ugyanabban a helyzetben állott most is, melyben azelőtt, — de mereven nézett Károlyra.

— Itt van gróf ur a jegyzék. — miért küldeni méltóztatott.

— Tegye csak asztalomra, — mondá hidegen a gróf. Azzal intett neki, hogy távozzék.

Károlynak távozása után asztalához lépve, kezébe vette az iratcsomót s mielőtt megtekintette volna annak tartalmát, halálsápadtság borította el arcát: ajkait gör csösen szorítá össze, — balsejtelmét megvalósuini érzé.

— Veszve vagyok! ordítá kitörő dühvel a mint az iratba pillantott, s eszméletlenül rogyott karszékebe.

Öszgyűjtött utolsó pénzösszegét a börzejáték asztalára tette, reményelvén, hogy majd a kártyán odaveszett pénzét, tekintélyét s becsületét helyreépíttolandja. S most, az anyai napok reménye ziláltan hever asztalán, hogy tanuja legyen ura kinjainak.

Itt is bukott Lorándy Olivér gróf.

Néhány percz mulva magához jött s lassanként felemelkedék karszékeből.

— Olga! Olga! kiáltá vadállati dühvel. — De miért is élsz te e nyomorult világban, hogy borzasztó kínaimra a reménytelenségnek pokoli olaját öntsed?!? Nem volna-e jobb a néma sirhant allatt szeretett hitvesed karjaiban pihenni? — Fölnevelem én gyermekedet; igen, fölnevelem grófi-hercegi módon, megosztom vele czimemet, mindenemet; esküszöm rá! csak L.

Itt elakadt torkán a szó; tűz borította el arcát s lázas égő szemei egy titkos tervet sugároztak ki, melynek kivitelét még ma megkezdeni elhatározta.

— Vagy én vagy ő, — de kettünk közül egynek veszni kell, — nyögé kétségbeesetten.

Azzal vevé az iratcsomót s a kandallónak lobogó lángjai közé dobta, mely pillanat alatt hamuvá égeté martalékját.

Gyorsan távozott hazulról, s egyenesen gr. Lorándy Mihályék felé vette útját. Utközben találkozott gr. Lorándy Mihály szolgájával. — ki'ól miután megtudta, hogy az öreg gróf nincs honn, — gyorsított léptekkel haladt tovább.

De nehogy az ifju Lorándyt ily merészen idegenhez véljük sietni, jó lesz tudnunk, hogy az öreg Mihály gróf nagybátyja volt Olivérnek, kinek kezeibe helyezé Olivér utolsó reményét, mely őt a leggyalázatosabb pusztulás örvényéből kimenthetné; ha Olga — bár saját tudtán kívül is, nem akadályozná.

Olga ugyanis — egyetlen, de már özvegy leánya volt Mihály grófnak. — Almay Géza, ki egy éve hunyt el — mint házi vő nyerte el kezét s az e körülmény miatt ki nem adott hozomány most atyja összes vagyonának örökösévé tette őt.

Olgát azonban legkevésbbé sem boldogítja e tudat. — Korán elhunyt szeretett férje fölötti mély fájdalom megtöré őt. Bizonyos tiszteletre méltó buskomolyság vett erőt rajta, mely napról-napra szembetünőbbben dult életeterején, s mely körülmény miatt orvosa is kevés reményt kötött életéhez.

Szórakozást ajánlt, de Olga e helyett több órahosszat töltött napokint teljes szívörömmel halászbója imaszámolyán. Könyben uszó szép szemeit az előtte levő „Immaculata“ képére függeszté, honnan a „szomorúak vigasztalója“ édesen megnyugtatólag tekinté le fájdalomdult arczára. — E mindennap többször ismétlődő jelenet kimondhatlan vigasztalással tölté el keblét. Egyedüli örömét csak az imában lelé, melyben legtöbb része volt egyetlen magzatának a hönseretett kis Annának. — Ó érte esedezett Olga anyai szeretetének egész hevével a Megváltó anyjánál. E kisded teremtes volt ama varázshatalom, mely a mélyen megrendült anyai szívet visszatartá a kétségbeeséstől.

A mint Olivér a szobába lépett, a meglepetés zavarára fogá el Olgát, ki Annácskájának naiv kérdéseire — válaszolg tással töltötte az időt. — Nyájasan intett azért Olivérnek ki a vele szemben levő zsölyében azonnal helyet is foglalt.

— Mit jelentsen ez Olivér, — hogy ily hosszú idő után ismét szerencsénk van önhöz? — kérdé Olga gyöngéd szemrehányással.

Mint villámcsapás hatottak Olivérre a mit sem sejtő Olgának őszinte szavai. Szemeiből a gyötürő emlék vadjá sötétlett elő, melynek kínzó hatása még jobban megérelé benne pokoli tervének kivitelét.

— Nagyon örülök, — válaszolá higgadtságot szinelve — de egyszersmind fölötté csodálkozom, hogy a

grófnő ez egyszer igénytelen személyem hiányát érezte. Talán látogatói nem voltak *érdekesekek*? Oh! ha én ezt tudom, bárminő elkerülhetlen dolog sem tartott volna vissza, hogy kegyednek legkedvesebb kötelességem gyauánt szolgálatára legyek.

Olgára e metsző szavak kellemetlen benyomást gyakoroltak. Fájt neki, hogy ezt unokabátyjától kelle hallania, ki iránt mindig a legelőzékenyebb szívasséggel s a legőszintébb szeretettel viseltetett. Fájt neki, hogy ártatlanságának legragyogóbb tudatában saját fülével kelle hallania az ellene intézett, de az aljas *hizelgés* leple alá rejtőzött gyalázatos merényletet.

Nem szólt semmit, csak lázasan égő szemeit mereven függeszté Olivérre

Az első támadás sikere még inkább felbátorítá Olia vért s a színelét részvét hangján folytató :

— Szüntek-e fájdalma, mert kedves személye iránt igen nagy az érdeklődés az egész fővárosban, különösen pedig egyeseknél, kik a grófnő *szívének jószágát* oly gyakran voltak szerencsések tapasztalni.

— De Olivér! — kiáltá a grófnő felingerülten — ön ma nagyon kegyetlen! Mit jelentsenek e homályos szavak, minőket öntől eddig sohasem hallottam?

— Csak a tényálladékok voltam bátor a grófnő előtt feltárni, egyébirant kegyed heveskedése mit sem változtat tulajdon meggyőződésemen.

— Mi jogosítja önt fel ellenem ily szemtelen vádat hangoztatni? — kérdé Olga a fokozódó fölindulás hangján, mialatt márvány arczát gyöngye pir önté el, melynek varázsereje bárkit is lefegyverezhete; de Olivér pillanatra sem veszté el előbbi higgadságát.

— Bocsánat grófnő, — mondá hidegen — de én azt hittem, hogy kegyed bármily csekélységekre nézve kivételt fog képezni azon szellemileg korlátolt tömeg közül, melynek ha szemébe mondjuk az igazat: Betörnek a fejünk. S látja asszonyom én nem is tudom, hogy mi okot szolgáltatam e felhevülésére, mi nagyon könnyen ártalmára lehet. Orvosával épen egy órával előbb találkoztam, ki kegyed állapotáról teljesen megnyugtatót, s oda nyilatkozott, hogy a fürdőhelyek legjobb hatásával lennének kimerült szervezetére.

— Olivér! ön jól ismeri fájdalmam mélységét; ön tudja, hogy e földön nem vigasztal többé semmi s sebemre gyógyírt csak az Ég adha.

— Tudom, igen, hogy e világ kíváncsi, s ha nem teszünk kedvére — kíváncsisága kegyetlenséggé válik; de én rokona vagyok kegyednek s megvallom, nagyon fáj, hogy a grófnő velem szemben is ugyanegy szerepet játszik.

— Szünjön meg durva sértéseivel! — kiáltá Olga a leghevesebb kitöréssel — s az ily viseletet magamnak gróf Lorándy Olivértől egyszersmindenkorra kikérem! S most kérem távozzék ön!!

E szavak után kimerülten hajtá fejét kezére, mely pamlája karján nyugodott.

Olivért Olga kifakadása nem hozta zavarba, sőt az *eredménytelen* meglegedve távozott.

Alig hogy Olivér eltávozott, az öreg Lorándy Mihály lépett be Olga szobájába, ki szemefénye volt atyjának.

Olga kimerültsége s fölötte bágyadt arca rosztan sejtetének az öreggel. Tüstént oka felől kérdezősködött, nem is sejtve, hogy Olivér volt a baj okozója, mivel bejötté előtt a folyosón találkozott s ki iránt, mint tulajdon fia iránt, mindig a legjobb indulattal viseltetett. Szerette őt, s nagy bizalmat helyezett belé, azért nem is faggatta sokat Olgát jelen állapotának oka felől, mert Olivér mondá, hogy ujjabb lázroham állott be.

Az öreg gróf tökéletesen hitt Olivér szavainak, azért ez alkalommal is csak kedves leánya vigasztalására szorítottok. Olga pedig nem vala azon hölgy, ki megosztná a rui ármány fölötti fájdalomt öreg atyjával. Egymaga kívánta azt is viselni s azért mit sem szólt atyjának a törtétekről.

Másnap ugyanez időtájban ismét látogatást tett Olivér Olgánál, kiről a tegnapi fölindulás nyomai még nem tüntek el egészen.

Színelét nyájasságával üdvözlé Olgát.

— Reményem, hogy a grófnő többé nem nehezelt reám a tegnapi félreértés okáért, kezdé Olivér bánatos hangon, melyet nem Olgának okozott fájdalma, hanem inkább terve sikertelenségének gondolata idézett elő.

— Olivér! — felelé Olga gyöngéd hangon — önt mint családunknak kedves rokonját mindig szerettem és tiszteltem, azért tegnapi könnyelműségéért szívemből megbocsátok, mivel szeretem hinni, hogy azt nem rossz akaratból tette.

Olivér arczizmain egy önkénytelen rángás volt észrevehető.

— Csak az fáj szívemnek, — folytatá szelíden Olga — mit e tette emlékembe idézett, s ez életem képe volt.

— Látja ön, palotában születtem s többet szenvedtem, mint a kunyhó lakója. Születésem első pillanatában sirni kezdtem és sírok mostanig. Ha néha szívárvány tűnt fel ifjúságom egén, az is könyeimben megtört sugarakból vala szöve. Éltem fájának ifju lombjain szomorú emlékek vannak följegyezve: Titkos fájdalom, gyötrő remény, sötét kétségbeesés, bánat, megaláztatás, álmatlan nyugtalanság, irtoztató emlék, panasztalan keserv. S midőn az isteni Gondviselés életem ennyi fájdalommal terhelt fája mellé támaszt røndelt férjemben, a társadalom bőszi orkánjai: az irigység, kitörék őt adáz karjaikkal s engem kegyetlenül meghagytak, hogy ide s tova inogjak szeszélyes játékkuk előtt. Azonban hiszem és tudom, hogy *Az*, ki e drámát lejátszani engedé, könyörülni fog szerencsétlen teremtményén s nem fogja engedni életemnek már alig pislogó mécsét hálátlan kezek által kioltani. . . . Itt szivrepesztő zokogásba tört ki, melyet csakhamar fojtó köhögés váított fel.

Olivér Olgának e szívből jövő szavai előtt erejét fogyni érzé. Sötét tervétől, melynek véghezvitelét elhátározó akarattal lépett e szobába, irtozni kezdé s hideg borzadály futott végig testén, annak gondolatára is. Vigasztalni kezdé Olgát, ki ájulásszerű eszméletlenségben omlott végig pamlagán.

Gonosz szelleme azonban még sem hagyta el őt egészen. Nem hivatott orvost, sőt sietve távozott, nehogy a szenvedő Olgának segítségére lehessen.

*

Hetek multak.

Olga betegsége napról-napra komolyabb mérveket öltött, mely folyton ágyhoz szegte őt.

Olivér ez idő alatt, mint kalitba zárt tigris tombolt dühében s emésztő kinjaiban menekülésének terveit szötte.

Egy napon azonban hirtelen lepattant a zár kalitja ajtajáról — Olga meghalt. . . .

A Lorándy-ház mély gyászba borult.

Az öreg Mihály grófnak fájdalma leirhatatlan volt. Résztvevők sokasága vette körül a csendes ravatalt, melyen anyai szenvedés és fájdalom pihent. Minden szem nedves volt; mindenikből némán szólott a bánat könyve, csak egy örömköny csillogott — Olivér szemében.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** *Űtthon.* A horvát-kérdés tehát egyelőre megvolna oldva az új horvát bán kinevezésével. B. Filippovics Ferencz tábornagynak, az új bán, katonája ki a horvátokkal talán jobban fog kijönni, mint az eddigi bánok, kiknek mind a fejére nőttek a parlamentariusok. Az új bán öcsese b. Filippovics Józsefnek a híres boszniai occupatornak, fia pedig b. Filippovics Miklós altábornagynak, ki maga is kora ifjúságától fogva a császári hadseregben szolgált, mindig törhetlen hűséggel vonzódott az uralkodó házhoz s fiait is ezen szellemben nevelte. Ilyen auspiciumok mellett sok szép remény fűzhető az új bán működéséhez. — A *zsidóellenes zavargások* utóhangjait jelentik, hogy Somogy megye legutóbbi közgyűlése Fenyőssy Ödön szolgabíró ellen elrendelte a fegyelmi vizsgálatot, mert nevezett szolgabíró a legutóbbi zsidóellenes zavargások alkalmával a katonaság segélyét vette igénybe és a tömegeket lövettet, minden szükség nélkül. Az indítványt Szalay Károly a hirhied tiszta-eszlári perben Solyomossy névről szerepelt ügyvéd tette, melyet a közgyűlés nagytöbbsége elfogadott.

— **Szerbia.** A *csrnarekai, zajcsári, csitlukai*, bojeváci és bajnai kerületekben zavargás tört ki a milicziánál levő kincstári fegyverek beszédése miatt. E zavargást főképen az itteni radikálisok üzelmeinek lehet tulajdonítani. Rése van benne a tisztviselők ügytelenségének, akik az ottani lakosság nyelvét nem értették. A kormány a közeli helyőrségekből összesen 3000 embert küldött a lázadás elfojtására. Milán király pedig egy ukázban szoritotta szigorú korlátok közé a sajtószabadságot, mint a bajnak egyik főfactorát és elmérgesítőjét. Belgrádban és Szerbia többi vidékein teljes csend és nyugalom uralkodik, a mozgalom tehát lokalizáltnak tekinthető.

— **Németország.** A *Luther ünnep* gyönyörű illus-

tratiójával a protestans „türelmességnek“ (!) és a jelen kor fennen hangoztatott felvilágosodottságának a kath. egyház elleni valóságos fanaticus tüntetésé minősült, melyhez fogható még csak Luther idejében láthatott a fékvesztett szenvedélyektől zaklatott világ. A „tisza evangelium“ és „keresztény tökély“ jelszói alatt nyilvános gyűléseken hivatalos protestans szónokok a pápát „antikrisztusnak“ sőt magának a „sátánnak“ nevezték; a hivatalos részről kiadott közlemények és iratok pedig mind fölmelegítik mindazon hazug rágalmakat, melyekkel három század előtt Luther maga és satellesei kiabáltak vala tele a világot. Nem csoda tehát, ha maga a német trónörökös is, a ki ugy hozván magával a politika, ezen ünnepélyeken megjelent, anynyira megundorodott a pásztorok bürébe öltözött ezen rabiatus farkasok féktelen garázdálkodásaitól, hogy egykét ily épületes előadás meghallgatása után minden további ünnepélyre való meghívót visszautasított. — A most jellemzett ünnepélyek alkalmából is a német katolikusok szép példáját mutatták a valódi keresztény szeretetnek, midőn ezen alkalmából imaegyletet alakítottak az elszakadt felekezetek visszatérése czéljából, mely már is roppant számú tagokkal bír, s melynek tagjai nov. 10 és 11-én imákkal, gyónás- és áldozással siettek kienkesztelni azon kihágásokat, melyeket a fékvesztett szenvedély és indokolatlan gyűlölet jelzett napokon a keresztény szeretet ellen elkövetett.

Irodalom.

— **Érdekes új heti lap** indul meg a fővárosban gróf Kreith Béla, gróf Zichy Imre, legifj. gróf Teleki Sándor és Balázs Sándor szerkesztők vezetése alatt. A lap czíme: **Szemle.** Munkatársai előkelő írók. A „Szemle“ harmadfél iven, díszes kiállításban, képekkel, univerzális lap, mert politikai, társadalmi, szépirodalmi, stb. rovatai mellett terjedelmes, önálló rovatokat nyit a sport minden ágának, a közgazdaságnak, a művészeteknek, az iparnak, a divatnak, stb. Ilyen lap még nem jelent meg magyar nyelven! Gazdag, változatos tartalma kielégítheti a család minden tagját. A Szemle előfizetési ára: félévre 5 frt; negyedévre 2 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek a Szemle kiadóhivatalába Budapest váci körút 17 sz. küldendők. A novemberi mutatóvány-számokat az előfizetők ingyen kapják.

Grimm Gusztáv könyvkiadótól Budapesten megkaptuk a **Toussaint Langenscheidt-féle francia levelek 4—5-ikét.** E hasznos és gyakorlati vállalatot melegen ajánljuk mindazoknak, kik a francia nyelvet aránylag könnyű módon akarják elsajátítani. Előfizetési ár a 49 levélből álló teljes műre 10 frt, 20 levélre 5 frt 50 kr., 10 levélre 3 frt; egyes levelek 30 kr-ával kaphatók minden könyvkereskedésben.

— **Megjelent:** a) „**Jézus szt. Szívének Hírnöke.**“ XVII. évf. f. novemberi füzet. Szerkesztő és kiadja Molnár János. Tartalom: 1. A szt. Szív oktatása: Mit tegyünk november havában? — 2. A szt. Szív kérdései: Kik Jézus szt. Szívének munkatársai? — 3. A szt. Szív fájdalmai: A vegyes házasság. — 4. A novemberi fő ünnemzandék. Hogy Luther tévtana véget érjen. Ezen folyóirat ára egész évre 2 frt.

b) „**Új Magyar Sion.**“ XIY. évf. októberi (106) füzet. Szerkesztő Zádori János. Tartalom: 1. A kereszt diadala a féltöld felett 1683-ban. — 2. A transformismus legújabb jelenségei. — 3. A szabadgondolkodók. — 4. Kivándorlás Amerikába s a kath. egyház állapota. — 5. Irodalom és művészet. — 6. Vegyesek. Ezen tudományos folyóirat előfizetési ára egész évre 6 frt.

c) „**Pázmány Péter.**“ Tanulmány kísérlet. Irta Jánossy János, nyitra ujlaki plébános. Kiadja Sztűts és társa Budapesten. Tartalom: a) Helyzet. — b) Bölcsetől a zúrda küszöbéig. — c) A jezsuita. — d) A hittérítő. — e) Az író és szónok. — f) Az államférfiu. — g) Összefoglalás. A csinos kiállítású füzet ára 60 kr. kötve 1 frt.

d) „**Bányász miseénekek**“ Négyes férfhangra és orgonára szerkesztette Jékly Károly bányászati zenekarnagy. Tartalom: 1. Kezdetre 2. Dicsőségre. 3. Hísekegyre. 4. Felajánlásra. 5. Szentvagyra. 6. Urfelmutatásra. 7. Áldozásra. 8. Végzetre. — Szerző ezen cinos kiállítású művet — melynek tartalma nyolcz nagygyedréti oldalra terjed — erdélyi püspök **Lónhart Ferencz** Ur Ó nagyméltóságának ajánlotta, ki azt atyai kegyességgel fozdta sőt jutalomban is részesíté. — Ára egy füzetnek 1 frt, melyből 5 kr minden egyes megrendelt füzet után a „Magyar tanítók országos árvaháza“ javára fordítatik. Megrendelhető kizárólag a szerzőnél **Oláhláposbányán**. U. p. Horgospataka, Erdély. **Melegen ajánljuk t. olvasóink becses figyelmébe.**

Napi események köréből.

— **Értesítés.** Az erd. rom. kath. irodalmi társulatnak tagjai és előfizetői közül még mindig 180-an vannak hátralekban tagdíjaik vagy előfizetési díjaikkal. A kötelezettség teljesítésében való ezen közönnyőség a társulatnak jelentékeny károkat okoz s azért az alapszabályok 7. §-a értelmében mindazoknak, kik december 10-ig kötelezettségüknek eleget nem tesznek, postai megbízás fog küldetni, s esetleg, a mi nagyon sajnós lenne, a beperlés fog igénybe vétetni. Gyulafehérvárrt, 1883. nov. 16. A társ. pénztári hivatala.

— A sz. udvarhelyi rom. kath. finöveldei ifjuságnak ünnepélye. F. hó 5-én hétfőn a rom. kath. finöveldei ifjuság sz. Imre hercegrenek, védszentjének ünnepén zeue, ének és szavalati ünnepélyt rendezett. A szokásos ünnepi szent mise után az ifjuság a növelde nagytermébe vonult, hol nagyszámu és jobbadán a városi intelligentiá, tanügybarátok s érdekeltek jelenlétében folyt le a minden egyes részletében megtapsolt és megéjenzett ünnepély. A vegyeskar bevezető működése után Wolf Gerő VIII. oszt. tanuló szép, tartalmas emlékbeszédét olvasta fel, utána a férfikar a Hymnust énekelte sz. Imréről. Szabó Dávid VIII. oszt. tanuló Arany Pázmány lovagját adta elő. Előadását a hallgató közönség zajos tapsal jutalmazta. Azután a zenekar játéza minden kelet megragadó érzéssel Fernandis Zoe-keringőjét, Csiki Miklós V. o. t. a gyermek és szívárványt szavalta Aranytól, kellő sikerrel. Utána a férfikar Népdalokat énekelt. Következett Pfeiffer Károly VII. oszt. tan. komikus tárgy szavalata, melyet a közönség derült kedéllyel hallgatott. Végre a zenekar a misorozatot népdal egyveleggel fejezte be. Az intézet és főgymnasium érdemes igazgatója Főtisztelendő Rieger Gottfried ur megköszönve a közönség szives érdeklődését, az ünnepélyt: bezárta, mire aztán a hallgatóság a sikerrel teljesen megelégedve hagyta el az intézetet. F. A.

— Szép ünnepély a marosvásárhelyi fineveldeiben f. hó 10-én. A mi annyira meg van támadva téveszmékkel elárasztott korunkban, — a tekintélyt: védeni kell. S e védelmet a fiataliságnál kell kezdeni. Jó korán meg kell erősíteni szívében az előljárók iránt való tisztetlet és hálás érzelmet. E czélből minden kínálkozó alkalmat meg kell ragadni. Ezt tette a marosvásárhelyi derék gymn. tanári kar, midőn e hó 10-én, sz. Márton első estején az erdélyiszerte, s mondhatni országszerte ismert jó nevelő s közbecsülésben álló gymn. és fineveldei igazgatóknak, nt. Karácsoni Mártonnak névünnepe alkalmából, tisztetletére oly szép; oly megható, oly őszinte szeretet nyilvánulást mutatott a fiatalisággal. Említett nap estején előbb tisztelgett a tanári kar. Keserű tanár ur tolmácsolta, édesen, meghatóan, szépen a tanári kar őszinte tisztetletét, ragaszkodását és legjobb kívánatait. — Ezt követte a fiataliság által rendezett ünnepély, melyet mintegy előre jelzett a tisztelgésre sietőknek a finevelde egyik ablakába helyezett s „üdv hosanna“ felirattal ellátott gyönyörű transparent. A nagy tantoremben, az ünnepély helyiségbe belépő vendéget kellemesen lepte meg a szemben levő falon diszelgő sokat mondó felirat:

„Hogy atyánk vagy atyánk helyett,
Lelkeinkbe be van írva,
Mit idő, mit évezredek
Nem temetnek soha sírba.“

Az akadémiaszertü ünnepély énekekkel kezdődött és végződött. Egy VI. o. tanuló szép köszöntőt mondott. Ere az ünnepelt igazgató ur megható hangon válaszolt, megragadó szavakkal festé a tanulás czélját, szívére köté a fiataliságnak a komoly törekvést azon tudomány után, mely Istentől jó és Istenhez vezet, biztosítá a fiataliságot mindenkori jóindulatáról szeretetéről. Két tanuló szépen szavalt, az egyik „Coriolánt“ Tárkányitól, a másik „Diadalének“ című költeményét Mindszentinek. A szépen eljátszott zenedarab is azt bizonyítja, hogy ezen méltán jó hirben álló tanodában és nevelő intézetben a művészetek virágoznak. Az egész ünnepély dicséretére válik a fiataliságnak, de dicséretére válik főleg a tanári karnak s ezek között a tapintatos és tevékeny Bessenyei tanár urnak, fineveldei aligazgatónak és a szép énekre betanító derék hitközségi kántornak és gymn. ének tanárnak Simon Józsefnek. A tanári karon és néhány idegenen kívül az ünnepélyen jelen volt a mindenki által tisztelt apát, esperes-piébános Kovács Ferencz őnsga is. Mindnyájau osztoztunk a romlatlan szívű, jöreményű ifjuság dicséretes örömében s a legnagyobb örömmel csatlakoztunk a jó kívánatokhoz. Utólag is szívünk és lelkünkben kívánjuk, hogy a marosvásárhelyi hat osztályu (vajha 8 osztályu) gym. és az ehhez tartozó finevelde érdemes igazgatója éljen. Expectans.

— Simon József, a marosvásárhelyi rom. kath. egyház község kántortanítója az upesti kántori állomásra hivatott meg. — A tizenhat év óta Maros Vásárhelyt teljes odaadással munkálkodó, lelkiismeretes — és jó készütségű tanítóban Erdély egy kitünő orgonistát és a legkellemesebb hangu kántorok egyikét veszíteli, ki szülőföldjét: terhes családja fentartása érdekében kénytelen idehagyni.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA. FÁBIAN SÁNDOR. GIDÓFALVY GERGELY. STRAUBERT ÖDÖN

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján (Lövy Bnál) Gy.-Fehérvárrt.